آبونه شرائطی
داخلی، خارجی هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰)، آلتی آیلغی
(۱۳۰) غروشدر .

[نسخه‌سی ۵ غروش ،
سنه لکی ۵۲ نسخه‌در .]

اداره خانه
باب عالی جاده‌سنده دائرهٔ مخصوصه

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر

مسلکه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنور. درج ایدلمه‌یین
یازیلر اعاده اولونماز .

سبیل الرشاد

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفته‌لق مجموعهٔ اسلامیه‌در

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم — باش محرر محمد عاکف — صاحب ومدیر مسئول اشرف ادیب — اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد : ۳۸۲ — ۸ ربیع الاول ۱۳۳۷ — پنجشنبه — ۱۲ کانون اول ۱۳۳٤ — جلد ۱۵

اخطارات

آدرس تبدیلنده آیریجه بش غروش کوندرلیدر .

مکتوبلرك امضالری واضح واوقوناقلی اولاسی و آبونه‌صره نومروسی محتوی بولنمسی لازمدر.

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرك آدرسلرینك فرانسز جه‌دهیازلمسی رجا اولنور.

پاره کوندرلدیکی زمان نه به دائر اولدیغنك واضحاً بیلدیرلمسی رجا اولنور .

مبتنی اولدیغنی و تثبیت احکامده هنوز نتائجی تجربه ایدلمه‌ین و بین الناس خصومت وحس انتقام القا ایدرك تشدید غیظ ایده بیله جك و نتیجه‌سی ظلم و مفسده‌ته منجر اوله‌رق بشرك استقبالنی تهلکه یه قویه بیله جك اولان تشهیات مجرده یه، حرص تحکمه ممانعه و مدافعه ایلدیکنی اوکرنیر و اوکرته بیلیر .

مسلمانلرك هم منفعت دنیویه و هم منفعت اخرویه‌سنك دولت و حکومتی ایله قائم بولندیغنی، دولتی ضایع ایدرسه عذاب اخرویه کسب استحقاق ایتمش اوله جغنی بیلدیکندن و دولتی اغورنده فدای جان ایتمکی الك بیوك فضیلت و ثواب عد ایدر. یاپامازسه دولتنك وضعیت دینیه‌سی درجه‌سنده وجداناً معذب اولور. حکومتسزدن آیریلان اسلام بر حکومت دها یاپمغه، یاپامازسه آرامغه کیدر .

اکر اسلامك، نصوصی، تاریخی، منابعی، حتی پیغمبرینك باجمله کذارش عمری قطعی وثائق ایله هر یرده معلوم اولماسه ایدی، مغالطات ومباحثات سفسطیه و نشریات غرضکارانه‌دن احتمال یأسه دوشوله بیلیردی . فقط کرهٔ ارض اوزرنده یاییلمش و مع الاسف لایق اولدیغی موقعدن سقوط ایتمکله برابر بوکونکی امم موجوده ایچنده ینه الك بیوك موجودیتلردن بولنمش اولان اسلامیتك حقیقتلری بعنایته تعالی محفوظ قاله‌جق و وقوعات جاریه‌نك تویزدیکی عبرت درسلرینی قامچی پاپه‌رق عالم اسلامده ینه بر مدنیت فاضله اویاندیره‌جقدر .

بوکون بزشبهه ایتمیورزکه دنیایه قارشی دولت عثمانیه‌نك مسلمانلق یوزی، تورکلك یوزندن دها آق ودها جاذبه‌داردر. وبوحربده آرتق مقصدینه نائل اولمش کبی کورینن اوروپانك غایهٔ سیاستی یوز سنه اولکی قدر دکل، دونکی قدر بیله اسلامیت علیهنه متوجه اولهماز . الویررکه اسکی فکر اصلاحاتك آچدیغی رخنه‌لری تعمیره چالیشه‌لم . اسلامیتك و مسلمانلرك ده حیاتی، طلب ایده‌جك حقوقی اولدیغنی بیله‌لم ، تبدیل هویت ایتمکله حیات ممکن اوله‌جغنه اینانمیه‌لم ، جدی وعادل برادارهٔ منتظمه تأسیس ایده‌لم که بوده افکار حسیات ملیه‌یی بوغان استبدادلرله دکل، ملتی کوزلجه اوخشایه‌رق و یاپیلاجق قانونلرله واوصورتده تطبیقات یاپه‌جق حکومت و مأمورلرله حاصل اولور. علماء اسلامیه‌دن ماوردی، سیاست آرآء عامه‌یه کوره تدبیر امور مملکتدر، دیيور که مشروطیتدن بنم آکلادیغم بودیدی .

الکقولای بر واسطهٔ انتباه آرارسه‌ق، اثنای حربده خصملرمز اولان دولتلرك ، بزی صارصمق ایچون ، مملکتمزده ، عالم اسلامده وسائر یرلرده پروپاغاندا اولق اوزره نه‌کبی نشریاتده بولندقلرینی برر برر تدقیق ایتملی وضعیف طمارلرمزك زه‌لرده آراندیغنی آکلاملی، آکا توفیق حرکت ایتملیز. بن امینم که کندیمزی بکندیرمك ایچون یاپدیغمز ایشلرك ، یازدیغمز یازیلرك بر چوقلری علیهمزده برر شاهد اولمق اوزره اقامه اولنمشدر . (الاسلام یعلو ولا یعلی علیه)

دارالحکمة الاسلامیه اعضاسندن

محمد حمدی

عقل سلیم اربابی فارماصون اوله بیلیرمی ؟

— ۳ —

فارماصونلرك احتفالاتی، ضیافتلری ظاهراً دهشت آوردر. ضیافت صالونی ، لوجه‌لر کبی عادیلرك انظارندن مختفی بر یرده‌در . صالون، جابجا، ازهار ایله پیرایه‌دار. اولا ذات مبجل «مفتش» قرده‌شی جاغیره‌رق ایشلرك تعطیل ایدلدیکنی ، سفره باشنه کیدلسنی اخطار ایلر. بونك اوزرینه برنجی وایکنجی مفتشلر اخوانه حاضرلانمه‌لرینی بیان ایدرلر، بونلرده طوپلانیرلر . یمك اثناسنده یدی کره ادارهٔ اقداح ایدیلیر . باده‌لر ایچیلورکن یمك یمك ممنوعدر . سفره باشنده طوپلانان اخوان منتظماً آیاقده طورورلر . بایراقلرینی (یعنی سفره حاولولرینی) صول قوللرینه آتارلر، طوپلرینی (یعنی قدحلرینی) ذات مبجلك اعطا ایلیه‌جکی امره بناءً طولدورورلر. بعده حاضرونه خطاباً: «ازقداشلر، جمله‌مز بخش صحت ایتمکه باشلایه‌جغز، الك پارلاق، الك آلولی آتشی ایقاده‌ایده‌جکز، هایدی قلیجلرکزی (یعنی یمك بیچاقلرینی) صاغ اللرکزله طوتیکز ، قالدیریکز ، قلیجلرله ایفای سلام ایدیکز، قلیجلری صول اللرکزه آلیکز » دیه بر نطق ایراد ایتمسنی متعاقب بتون قلیجلر یکدیکرینی سلاملار .

بو پارلاق ماناوره‌دن صکره اللر سلاحلره (یعنی قدحلره) اوزانیر و ذات مبجل « حاضر اول ، « نشان آل » دیر دیمز هرکس قدحنی آغزینه کتورير . « آتش ! » قوماندای ویریلنجه شرابك بر قسمی ایچیلیر ، ایکنجی قوماندا ده‌دها بیوك بر یودوم آلنیر ، صکره الك مشعشع جرعه ایله قدحلر بوشالیر . متعاقباً ایمپراطورك ، ایمپراطوریچه‌نك ، ولی عهدك و عائلهٔ ایمپراطوریه‌نك صحتنه بر ریاده ایچیلدکدن صکره فرانسه‌نك شان و شرفنه ادارهٔ اقداح اولنور ، هر دفعه بوقاریده بیان اولنان قوماندالر ویریلیر و هرکس اوکا توفیق حرکت ایدر .

بو منظره‌نك قارشوسنده خندهٔ استهزایی کتم ایتمك قابلمیدر عجبا؟ بشریتك اصلاحی کبی یوکسك غایه‌لر اطرافنده طولاشان بو آدملرك بوکبی غرائب مجنونانه ایله امرار وقت ایتمکی حقیقةً شایان استهزا بر شیدر . فضیلت و انسانیتك بوکبی افعال ایله ترقی دکل، تدنی ایده‌جکنی عقل سلیم صاحبی هر انسان اکلار و فارماصونلغك ماهیت حقیقیه‌سنی کشف ایتمکده کوچلك چکمز. مع مافیه بزایکنجی بندمزده بر ایتالیان اختلالجیسنك سوزلرینی اونوتمیه‌رق یعنی بوکبی غرائب احوالك آنجق مقاصد حقیقیه‌یی ستر ایتمك ایچون اختراع اولنان بر طاقم تظاهراتدن عبارت اولدیغنی حقنده‌کی سوزلری نظر اعتباره آله‌رق بیان حقیقتده دوام ایده‌جکز .

— ٤ —

بتون بو اشارات و درجات ، بتون بو تظاهراتك بر مقصدی ، بر غایه‌سی اولمسی پك طبیعیدر . فارماصونلق صوك سرینی افشا ایتمه‌دن مقدم فارماصونلرك ، بذیان اجتماعینك آلتنده قازدیغی لغملرك ایچنه کیرمکه مساعد قابلیتلری اولوب اولمادیغنی تدقیق ایدییور. فرانسز مؤرخلرندن لویس بلانق Histiore de DixAns نام اثرنده فارماصونلق حقنده «قارئلرمز بو اختلالجیلرك ، تختلرك و مذبحلرك آلتنده قازدیغی لغملر ، او پك درین ، پك تهلکه‌لی غیالر حقنده اعطای معلوماتی مناسب کوریيورز » دییور .

حقیقةً فارماصونلغك دهاش طرفی بودر : درین و لاینقطع اجتماعی وسیاسی برفعالیت اختلالیه. (هانری‌مارتن) ك بو خصوصده پك دوغری بر سوزی وار . دییورکه : « فارماصونلق اختلالك دارالصناعه‌سیدر » . نته‌کیم فلیکس پیات عینی صددده « فارماصونلق اختلالك کلیساسیدر » دییور .

او تقدیرده فارماصونلرك افعال خیریه ایله مشغول اولدیغنه دائر ترهات ایله کندمزی آلداتمایه‌لم . ماصونلغك ادارهٔ حکومتله مشغول اولمدیغنی ، هر اعضاسنك تمایلات سیاسیه‌سنه حرمت ایتدیکنی ادعا ایده‌رك نشر ضلال ایده‌نلری دیکله‌میه‌لم . چونکه فارماصونلق آنجق سیاسی و اختلالی بر جمعیتدر . هر اختلالده قطعی برنفوذی حائزدر. هر اختلالك مرتبی ، فاعلی اودر . فارماصونلغك باشنده بولنان آدملر ، که اونك قلبی و روحیدر ، آنجق بر مقصد ایچون چالیشیرلر: یوقاریده بیان ایتدیکمز وجهله فارماصونلغی (اختلالرك فابریقه‌سی) یاخود « کلیساسی » یاپمقدر. بونی قطعی دلیللرله اثبات ایده‌جکز .

لویس بلانق فارماصونلغك تشکلی حقنده مطالعات آتیه‌یی درمیان ایدییور :

«بر چوق قرالر ، ازجمله بیوك فره‌دریك ، ماله‌یی آلمق و اوکلکی طاقمدن خوشلانمشلردی . چونکه ماصونلقده بولندن دها یوکسك درجه‌لرك بولنمدیغنه اقناع ایدیلهرك فارماصونلغك آنجق تهلکه‌سز طرفنی اوکرنمشلردی. بوقرالر فارماصونلق حقنده انعاب ذهن ایتمکه احتیاج حس ایتمامشلر ، بناءً علیه الك اشاغی درجه‌لرده قالمشلردی. اونلر بو مضحکهٔ مساوات ایله اکلنمشلر ، خوشلانمشلردی. حالبوکه بو مضحکه‌نك ایچنده‌کی فاجعه‌دن غافل بولنیورلردی. فارماصونلر بوقرالرك ، پرنسلرك نفوذینی استخدام ایدییور و اونلرك علیهلرنده سوء قصدلرینی سربست ترتیب ایدییورلردی» .

دها صوکره‌لری فارماصونلغك سری حقنده :

«قاراکلق ، اسرار آلود ، مدهش بر قسم ایله ، أولوم قورقوسیله بر سر تلقین ایدیلیر ، بر طاقم اشارتلر اوکره‌دیلیور . بویله‌جه هرماصون نره‌ده بولنورسه بولنسون آرقداشنی طانیور. عجبا سوءقصد مرتبلری بوندن بشقه نصل اولور ؟ » دییور .

فرانسز و بلجیقالی ماصونلر بو خصوصده لویس بلانق ایله متفقدرلر . برموند نامنده‌کی فارماصون فارماصونلغك تاریخی حقنده برنطق ایراد ایدییورکن دییورکه: «اون‌سکزنجی عصرده دینی دعوالری ابطال ایدوب سکون و ظلمت ایچنده چالیشان ارقداشلرمزك همتنه حیران اولمامق المزدن کلمز . اونلرك خفی بر صورتده چالیشدقلری ادعا ایدیلیور. بلکه اویله‌در. فقط نه‌وقت‌که لوجه‌لرك اعماقندن حریت ، مساوات ، اخوت ندالری ایشیدلمکه باشلادی ، اختلال تمام اولمشدی .» متعاقباً «الآن فرماصونلغه یکی بر روح سریان ایتدی . هر طرفده ماصونلر معبدلرینی تأسیس ایدییور ، مکتبلرانشا ایدییور وعالم‌عادینك قارشیسنده موقعلرینی ترصین ایدییورلر . بوندن ماعدا عصرمزك هر حرکتنده بیوك بر فعالیت ابراز ایدییور . »

دیکر بر فارماصون «بابود لارپیر» ینه برنطقنده: «فارماصونلق اختلال کبیرك الك شائلی کونلرنده وقوعبولان بتون حرکات مدنیه‌یه کمال صمیمیتله اشتراك ایتمشدر . فارماصونلق اختلالدن مقدم فلسفی ، مشروطیت‌زمانندنده مدنی ، ایمپرا طورلق‌اثناسنده حربی ، بعده سیاسی برجمعیت اولمشدر » دییور :

بوندن ماعدا فارماصونلر ادیان‌ایله حرب‌ایتدکلرینی صراحة بیان ایتمکدن چکینمامشلردر. آلبرت ژولی بیوك بر فارماصون اجتماعنده «فارماصونلق چالیشسین ، مافوق الطبیعات ایله محاربه‌ده دوام ایتسین ، وهیچ وقت کچیرمه‌دن مسائل اجتماعیهٔ مهمه‌یی تتبع ایتسین.» دییور .

فارماصونلق سیاسیات ایله ، مسائل دینیه‌ایله هیچ آلیش ویریشی اولمدیغنی اعلان ایدنلر بو بیاناتدن صکره نه دیرلر؟

مع مافیه بز بلجیقالی فارماصونلرك بیاناتی دیکله‌مکده دوام ایده‌لم:

«فارماصونلغك سیاسیات ایله اشتغال ایتمه‌دیکی تقدیرده بو واسع تشکیلاتك ، بو عظیم انکشافاتك لزومی نه ؟ فارماصونلغك تاریخی دلالت ایدییورکه او ، دائما سیاسیات ایله اشتغال ایتمشدر. وهر سیاسی بحرانده فارماصونلق کندیسنی کوسترمش ، بحرانلری ازاله ایتمشدر. »

مسئله بونکله‌ده قالمیور. دیکر بر ماصون اجتماع عمومیسنده « امیل غریسه‌ر» دییورکه :

« فارماصونلغك عظیم منابع قوتی واردر . اونك مدهش بر کووده‌سی بیك باشلی ، یوزبیك قوللی بر موجودیتی واردر . او ، بتون تجددات اجتماعیه‌نك مصدریدر . بتون افکار جدیده‌نك منبع فیاضیدر . پك واسع آدیملرله ایلروله‌ین ده‌موقراسینك روحی اونك زادهٔ فضیلتیدر. بناءً علیه فارماصونلغك قوتی کوندن کونه ازدیاد ایتمکده ، سلاحلری چوغالمقده و مملکتلر اونك قوجاغنه آتیلمقده‌در . »

بتون بو بیاناتدن فارماصونلغك نه یمان بر جمعیت خفیه اولدیغی آکلاشیلیور . اوتظاهراتك آرقه‌سنده مختفی مقصدلر میدانه چیقیور ، اونك بیقیجی وأولدوریجی فضایحی آشکار اولیور .

بالخاصه نظردقته آلنمسی اقتضا ایدن جهت یوقاریده نقل ایتدیکمز

بياناتك برطاقم افراد طرفندن على‌العميا ايراد اولنان سوزلردن عبارت دكل، فارماصونلغك لوجه‌لرنده تقرر ايدن بر مسئلهٔ مهمه‌نك افكار عموميه‌يه تلقينندن عبارت اولديغنى درپيش ايتمكدر . بومسئلهٔ مهمهٔ مللى حاضره‌نك قواى سياسيه‌سنى اله آلمقدن عبارتدر. لوجه‌لرك وظيفه‌سى انسانلرى ساحهٔ سياسياتده بوغوشمغه آليشديرمقدركه بو مجادله‌نك نتيجه‌سنده فارماصونلق نائل مرام اولهجق .

بوخصوصى بلجيقانك (غراند اوريانت) نده ايضاح ايدنلر شو مطالعاتى درميان ايتمشلردى :

« فارماصونلغك هدفى لوجه‌لرينك داخلنده برطاقم پرنسيپلرى قبول ايتديرمك دكل ، ماصونلق بتون هيئت اجتماعيه‌يى استهداف ايتمكده‌در . لوجه‌لر برطاقم مكتبلردركه انسانلر اوراده عاديلرله بالخاصه سياسيات ساحه‌سنده كيفيت مجادله‌يى تحصيل ايدرلر . »

*

كوى خواجه‌سى

آوروپاده بر خيلى مستشرقله كوروشدم ؛ لكن ، طوغروسنى سويله‌مك لازم كليرسه ، بر دانه‌سندن باشقه‌سنى نه كوزم طوتدى ، نه‌ده روحم سودى .

كوزم طوتمادى : چونكه شرقلك علومنه ، السنه‌سنه، عاداتنه، اخلاقنه عائد معلوماتلرى پك سطحى .

روحم‌سومدى: زيرا بزى ـ ولو طانيه بيلدكارى قدراولسون ـ مملكتلرينه طانيتمايورلرده ، بالعكس محيطلرنده‌كى افكار عموميه‌يى عليهمزه چويرمك ايچون الك چيركين يالانلره قدر تنزل ايديبورلر . بونك ايچون بويله اولديغنى تحليله قالقيشمق صددندن انحرافى ايجاب ايده‌جك . بناءً عليه اوئى باشقه بر زمانه براقه‌لم‌ده خوشمزه كيدن مستشرقدن ايشيدوب پك شايان دقت بولديغمز سوزلرى خاطرلايه بيلديكمز قدر نقل ايده‌لم :

«مملكتكزده سنه‌لرجه‌دولاشدم. عثمانلى ادبياتى اوزون اوزادىيه تتبع ايتدم . ياريم عصر اولنه كلنجه‌يه قدر ، صرف خواص ايچون يازيلديغى ايچون ، قارئلرى پك محدود اولان آثار ادبيه‌كزك صوك قرق اللى سنه ظرفنده مهم بر انقلاب كچيره‌رك دها كنيش بر ساحهٔ انتشاره مظهر اولديغنى كوردم .

لكن ملتك ترقيسى حسابنه بو قدرى هيچ برزمان كافى دكلدر. مملكتكزده‌كى محررلر بالفرض اوچ ايكن اوچ يوزه، قارئلر يوزايكن بر قاچ بيكه چيقمقله هر شى اولمش ، بيتمش صانيلەماز .

متفكر كچينلريكزى ، علمادن ، ادبادن عد اولنانلريكزى كورويورم. بونلرك بر قسمى اولدقجه چاليشيور و محيطنه نسبتله خيلى يوكسه‌ليور . آنجق ، اقليتك بو تعاليسى اكثريته هيچ بر فائده تأمين ايتميور. چونكه ايچكزده خلق ايله مشغول اولان، اوزواللى كتلەنك نه حالده بولنديغنى دوشونن كيمسه‌يه راست كلديم .

سزلر «عوام» ديديككز خلق طبقه‌سنك ادراكى يوكسلتمدكجه، كويليلريكزى بو كونكى حاللرنده براقدقجه ، فرض محال اوله‌رق، دنيانك اك بيوك آدملرينى يتيشديرسه‌كز يينه بوشدر يينه بوش ! »

انصاف‌ايله دوشونه‌جك اولورسه‌ق دنياده بوندن طوغرو مطالعه اوله‌مايه‌جغنى درحال تسليم ايدرز . اوت ، بزم، عددى يوزه بيله وارەميان، ارباب فكر و نظريمز خيالاً كوكلرده اوچارلرده ، نصيب تورينى مادةً باغلى بولنديغى طوپراقدن بكله‌ين شو ميليونلرجه خاكى بركره اولسون خاطرلرينه كتيرمزلر !

شباب منور ديديكمز صنف مستهلكى جهان مدنيتك شئون ادبيه و علميه‌سندن كونى كونينه خبردار ايتمك خواص ايچون بر وظيفه ايمش . پك اعلا ! بوكا بر شى ديميورز . آنجق هپمز كبى او منور شبابك‌ده ولى نعمتى بولنان كويلى ديديكمز صنف مستحصلى هيچ دوشونه‌مك، زوالليه حالا عاشق غريبلر، عاشق كرملر اوقوتمق‌اك بويوك بر وظيفه‌سزلك اولميورمى ؟

هم بو كون كويلى‌يى دوشونمك مسئله‌سى برحميت مسئله‌سى دكل، طوغرودن طوغرويه حيات مسئله‌سى، منفعت مسئله‌سيدر. ايى بيلملى‌يزكه : عصرلردن برى متصل صاغمق ايستديكمز او زوالليده آرتيق نه جان قالمشدر، نه قان. يانه صوقولورسه‌كز آياقده طوره‌جق مجالى اولماديغنى كورورسكز. اهمال حاضرك براز دها دوامى بيچاره‌يى خاك هلاكه سره‌جك !

بو عالمده خير محض اولمديغى كبى شر محض‌ده يوقدر ، ديرلر . نه اولوردى ، قوميت دينيلن او ملعون جريان درحال سياسى برشكل آلماسه‌يدى، ياخود مادامكه آلدى، يوردلريله، اوجاقلريله ، رساله‌لريله، غزته‌لريله ، قونفرانسلريله ، نطقلريله عناصر اسلاميه‌يى بربرينه دوشورركن عينى وسائطله بر ازده پارچه‌لادينى كتله‌لرله لسانينه ، عرفانينه خدمت ايده‌يدى‌ده بوكون او بويوك شرك بارى شوقدرجق بر خيرينى كوردك دييه بيله‌يدك !

آرناووديلق ، عربلق ، تركلك ، كردلك نامنه اورته‌يه چيقان صناديد قوميتى بوندن آلتى يدى سنه اول‌بريره چاغيرمش، كنديلرينه ديمشدكه :

«قوميت‌جريانى اك مدنى، اك مترقى‌جمعيتلرى بربرينه دوشوروپ، بزم‌كبى عناصر مركبه‌سى بلااستثنا جاهل بولنان برجماعتى ايسه تارمار ايدر. كليكز، بو جريانى كوروكله‌ميكز . منسوب اولديغكز قوملره